

VAMMAISPALVELULAIN MUKAISEN LIIKKUMISEN TUEN MYÖNTÄMISPERUSTEET

Vammaispalvelulain (xx/2022, 1 §) tarkoituksena on:

- 1) toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa niiden toteutumisen esteitä;
- 2) tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista;
- 3) turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

Pääperiaatteena on, että vammainen henkilö saa palvelut osana yleistä palvelujärjestelmää yhdenvertaisesti muiden kanssa. Vammaispalvelulain mukaiset erityispalvelut täydentävät yleisiä sosiaalipalveluita. Ne turvaavat vammaisen henkilön tarvitseman avun ja tuen tilanteissa, joissa yleiset palvelut eivät ole vammaiselle henkilölle sopivia. Edellytyksenä on lisäksi, että erityispalvelut ovat henkilölle välttämättömiä itsenäisen elämän, osallisuuden tai yhdenvertaisuuden toteutumiseksi.

Vammaispalvelulakia sovelletaan 2 §:n mukaan vammaiseen henkilöön, jonka kohdalla kaikki neljä seuraavaa edellytystä toteutuvat:

- 1) vamman tai sairauden aiheuttama fyysinen, kognitiivinen, psyykinen, sosiaalinen tai aisteihin liittyvä toimintarajoite on pitkäaikainen tai pysyvä;
- 2) vamma tai sairaus yhdessä yhteiskunnassa esiintyvien esteiden kanssa estää osallistumisen yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa;
- 3) avun, tuen tai huolenpidon tarve johtuu pääasiassa muusta kuin iäkkäänä alkaneesta ja tyypillisesti iäkkäillä henkilöillä esiintyvistä sairauksista tai yleisestä vanhuudesta johtuvasta rappeutumisesta taikka heikkoudesta; ja
- 4) itsenäisen elämän, osallisuuden tai yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää välttämättä tämän lain mukaisia palveluita.

Vammaispalvelulain lähtökohtana määriteltäessä vammaisen henkilön oikeutta saada palvelua on henkilön yksilöllinen avun ja tuen tarve. Myöntämisperusteista voidaan poiketa harkinnalla yksilöllisen tarpeen mukaisesti.

Vammaisella henkilöllä on vammaispalvelulain 25 §:n mukaan oikeus saada tarvitsemansa kohtuullinen liikkumisen tuki, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Vammaispalvelulain 27 §:n mukaan hyvinvointialue voi vammaisen henkilön hakemuksesta toteuttaa liikkumisen tuen joko kokonaan tai osittain siten, että sen määrä perustuu matkojen määrän sijaan euromäärään tai kilometri- ja euromäärään. Hyvinvointialue voi vammaisen henkilön hakemuksesta päättää liikkumisen tuen jaksottamisesta korkeintaan yhden vuoden ajalle.

Vammaispalvelulain 28 §:n mukaan työ- ja opiskelumatkojen laajuutta arvioitaessa on otettava huomioon vammaisen henkilön yhdenvertainen oikeus työntekoon ja opiskeluun sekä vammaisen henkilön yksilöllinen liikkumisen tuen tarve. Muita kuin työ- ja opiskelumatkoja voi tehdä oman asuinkunnan alueella, oman asuinkunnan ja toiminnallisten lähikuntien välillä sekä oman asuinkunnan ja oman elämän kannalta merkittävien kuntien välillä. Erityisestä syystä muita kuin työ- ja opiskelumatkoja voi tehdä myös muiden kuntien alueelle.

Vammaisella henkilöllä on vammaispalvelulain mukaisten kriteerien täyttyessä subjektiivinen oikeus liikkumisen tukeen, mutta ei tiettyyn palvelun toteuttamistapaan.

Pirkanmaan hyvinvointialueella on käytössä vammaispalvelulain 26 §:ssä mainituista liikkumisen tuen toteuttamistavoista seuraavat:

- 1) kuljetuspalvelu
- 2) saattajapalvelu joko osana kuljetuspalveluita tai erillisenä palveluna
- 3) henkilökohtainen apu
- 4) taloudellisen tuen myöntäminen auton tai muun soveltuvan kulkuneuvon hankintaan (VammaispalveluL, 29 §) sekä
- 5) tarvittaessa yksilöllisesti arvioitu muu soveltuva tapa, esimerkiksi valmennuksen (VammaispalveluL, 7 §) myöntäminen julkisen liikenteen käytön harjoitteluun.

Liikkumisen tuki voidaan toteuttaa myös useamman toteuttamistavan yhdistelmänä.

Pirkanmaan hyvinvointialueella kuljetuspalvelut järjestetään matkojen yhdistelyn periaatteella. Järjestämistavasta voidaan poiketa ainoastaan vammasta tai sairaudesta johtuvasta erityisen perustellusta syystä silloin, kun se on välttämätöntä kuljetuspalvelun käytön mahdollistamiseksi.

Vakiotaksi voidaan myöntää, kun vammaisella henkilöllä on vammasta tai sairaudesta johtuva erityinen avustamisen tarve tai kommunikaation erityistarpeita ja matkustaminen edellyttää taksinkuljettajalta erityisvalmiuksia ja asiakkaan tuntemista. Yksinkulkuoikeus voidaan myöntää, kun vammaisella henkilöllä on vammasta tai sairaudesta johtuva erityisen perustelu syy siihen, että hänen kyytiään ei voida yhdistellä. Peruste voi olla esimerkiksi oman tai muiden terveyden tai turvallisuuden vaarantuminen.

Liikkumisen tuen toteutus Pirkanmaan hyvinvointialueella perustuu matkojen määrään, ei euromäärään tai kilometri- ja euromäärään. Liikkumisen tuen määrä jaksotetaan pääsääntöisesti kuukautta kohden. Vammaisen henkilön hakemuksesta liikkumisen tuki voidaan jaksottaa puolen vuoden tai vuoden ajalle.

Yksilölliseen harkintaan perustuen voidaan joissain tilanteissa maksaa kilometrikorvauksia siirtymäajalla asiakkaalle, jonka voimassa oleva erityishuollon päätös oikeuttaa hänet maksuttomiin kuljetuksiin, mutta läheinen kuljettaa häntä itse. Edellytyksenä on, että itse kuljettaminen katsotaan tarkoituksenmukaisimmaksi tavaksi matkojen toteuttamiseen ja että muutoin asiakkaalle järjestettäisiin liikkumisen tuki kuljetuspalveluna. Korvausta ei makseta tilanteessa, jossa asiakkaalla on käytössään taksipalvelu, mutta läheinen poikkeuksellisesti kuljettaa häntä omalla autolla esimerkiksi taksista myöhästymisen vuoksi. Korvaus on Kelan oman auton käytöstä suorittaman kilometrikorvauksen suuruisen.

Työmatkat tehdään pääsääntöisesti asuinkunnassa tai lähikuntiin. Työmatkojen osalta on tapauskohtaisesti arvioitava, mikä on kuntalaisten tavanomainen työssäkäyntialue, ja miten edistetään vammaisten henkilöiden työllistymistä. Työssäkäyntialueeksi hyväksytään julkisesta työvoima- ja erityispalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettu työssäkäyntialue (80 km).

Muita kuin työ- ja opiskelumatkoja voi tehdä oman asuinkunnan alueella, toiminnallisiin lähikuntiin ja yksilölliseen arviointiin perustuen oman elämän kannalta merkittäviin kuntiin. Pirkanmaalla matkustusalue on lähtökohtaisesti asuinkunta ja sen naapurikunnat. Naapurikunnat katsotaan toiminnallisiksi lähikunniksi kaikilla palvelunkäyttäjillä. Matkustusalue on kirjattu kunnittain myöntämisperusteiden erilliselle liitteelle.

Mikäli vammaisella henkilöllä on yksilöllinen tarve muuhun toiminnalliseen lähikuntaan tai muualle suuntautuvaan matkaan, tulee hänen olla yhteydessä vammaispalvelutoimistoon.

Oman elämän kannalta merkittäväksi kunnaksi voidaan katsoa kunta, jossa vammaisella henkilöllä on tarve käydä toistuvasti ja merkittävästä syystä tilanteessa, jossa matkan tarkoitusta ei ole mahdollista toteuttaa asuinkunnassa, lähikunnissa tai toiminnallisessa lähikunnassa. Kohtuullisina voidaan pitää pääsääntöisesti enintään noin 50 km päähän ulottuvien matkojen kustannuksia. Arvioitaessa matkojen myöntämistä tällaiseen kuntaan, matkan pituus voi vaikuttaa myönnettävien matkojen määrään, mikä on osa järjestettävän palvelun kohtuullisuuden arviointia

liite

PIRKANMAAN KUNNAT RAJAKUNTINEEN

KUNTA	RAJAKUNNAT
Akaa	<ul style="list-style-type: none"> • Hämeenlinna • Lempäälä • Urjala • Valkeakoski • Vesilahti
Hämeenkyrö	<ul style="list-style-type: none"> • Ikaalinen • Nokia • Sastamala • Ylöjärvi
Ikaalinen	<ul style="list-style-type: none"> • Hämeenkyrö • Jämijärvi • Kankaanpää • Parkano • Sastamala • Ylöjärvi
Juupajoki	<ul style="list-style-type: none"> • Jämsä • Mänttä-Vilppula • Orivesi • Ruovesi
Kangasala	<ul style="list-style-type: none"> • Kuhmoinen • Lempäälä • Orivesi • Padasjoki • Pälkäne • Tampere • Valkeakoski
Kihniö	<ul style="list-style-type: none"> • Kurikka • Parkano • Seinäjoki • Virrat • Ylöjärvi
Kuhmoinen	<ul style="list-style-type: none"> • Jämsä • Kangasala • Luhanka • Orivesi • Padasjoki • Sysmä
Lempäälä	<ul style="list-style-type: none"> • Akaa • Kangasala • Pirkkala • Tampere • Valkeakoski • Vesilahti
Mänttä-Vilppula	<ul style="list-style-type: none"> • Juupajoki • Jämsä • Keuruu • Ruovesi • Virrat
Nokia	<ul style="list-style-type: none"> • Hämeenkyrö

	<ul style="list-style-type: none"> • Pirkkala • Sastamala • Tampere • Vesilahti • Ylöjärvi
Orivesi	<ul style="list-style-type: none"> • Juupajoki • Jämsä • Kangasala • Kuhmoinen • Ruovesi • Tampere
Parkano	<ul style="list-style-type: none"> • Ikaalinen • Jämijärvi • Kankaanpää • Karvia • Kihniö • Kurikka • Ylöjärvi
Pirkkala	<ul style="list-style-type: none"> • Lempäälä • Nokia • Tampere • Vesilahti
Punkalaidun	<ul style="list-style-type: none"> • Huittinen • Humppila • Loimaa • Sastamala • Urjala
Pälkäne	<ul style="list-style-type: none"> • Hattula • Hämeenlinna • Kangasala • Padasjoki • Valkeakoski
Ruovesi	<ul style="list-style-type: none"> • Juupajoki • Mänttä-Vilppula • Orivesi • Tampere • Virrat • Ylöjärvi
Sastamala	<ul style="list-style-type: none"> • Huittinen • Hämeenkyrö • Ikaalinen • Kankaanpää • Kokemäki • Nokia • Pori • Punkalaidun • Ulvila • Urjala • Vesilahti
Tampere	<ul style="list-style-type: none"> • Kangasala • Lempäälä • Nokia • Orivesi • Pirkkala • Ruovesi

	<ul style="list-style-type: none"> • Ylöjärvi
Urjala	<ul style="list-style-type: none"> • Akaa • Forssa • Humppila • Hämeenlinna • Punkalaidun • Sastamala • Tammela • Vesilahti
Valkeakoski	<ul style="list-style-type: none"> • Akaa • Hattula • Hämeenlinna • Kangasala • Lempäälä • Pälkäne
Vesilahti	<ul style="list-style-type: none"> • Akaa • Lempäälä • Nokia • Pirkkala • Sastamala • Urjala
Virrat	<ul style="list-style-type: none"> • Alavus • Keuruu • Kihniö • Mänttä-Vilppula • Ruovesi • Seinäjoki • Ylöjärvi • Ähtäri
Ylöjärvi	<ul style="list-style-type: none"> • Hämeenkyrö • Ikaalinen • Kihniö • Nokia • Parkano • Ruovesi • Tampere • Virrat